

FCI – Standard nr 15 / 05. 06. 2002 / D

BELGIA LAMBAKOER

(BERGER BELGE)

TÕLGE: Dr. J.-M. Paschoud ja pr R. Binder, redigeeritud pr Peperi poolt (Belgia originaalist saksa keelde).

PÄRITOLU: Belgia

KEHTIVA ORIGINAALSTANDARDI AVALDAMISE

AEG:

13.03.2001

KASUTUS: Algupärane lambakoer, tänapäeval teenistusköer (valvekoer, kaitsekoer, jälituskoer jne), kes on ühevõrra nii teenistus- kui ka pereköer.

FCI KLASSIFIKATSIOON:

Rühm 1

Lamba- ja karjakoerad (välja arvatud šveitsi alpi karjakoerad)

Alarühm 1

Lambakoerad

Töökatssetega.

LÜHIKENE AJALOO LINE ÜLEVAADE :

Veel 18. sajandi lõpul oli Belgias suurel hulgal eritüübilisi ja erineva karvkattega lamba- ja karjakoeri. Loomaks mingisugustki korrastatust selles ebaselguses, kogunes grupp vaimustunud künolooge selleks, et lasta Curegehmi veterinaar-ülikooli juures dotsendina töötaval professor A. Reul'il end juhendada. Teda võib pidada tõu loojaks ja tõeliseks eestvedajaks.

Ametlikult tekkis tõug ajavahemikul 1891 kuni 1897. 29. septembril 1891 asutati Brüsselis Belgia lambakoerte klubi (Le Club du Chien de Berger Belge); veel samal aastal, 15. novembril, organiseeris prof A. Reul Cureghamis ülevaatus, millele kogunes 117 koera; selline koondumine võimaldas populatsiooni kirjeldamist ja parimate tõu esindajate välja valimist. Järgnevate aastate jooksul viidi läbi range seleksioon väikesearvulise, omavahel tihedas suguluses olevate aretuisaste hulgaga. 3. aprillil 1892 sai belgia lambakoerte klubi poolt koostatud ja vastu võetud esimene, hästi üksikasjalik tõustandard. Tunnustamist leidis iseseisev tõug oma kolme erineva karvkatte-variatsiooniga. Siiski, nagu toona räägiti, jäi belgia lambakoer vaid lihtsate inimeste koeraks, seega tõuks, milleks ta ettenähtud oligi. Selle pärast kantigi esimesed belgia lambakoerad St. Hubert'i kuningliku ühingu (Société Royale St. Hubert – L.O.S.H) tõuraamatusse alles aastal 1901.

Järgnevate aastate jooksul nägid belgia lambakoera tuleviku ees vastutust tundvad künoloogid vaeva tõu tüübi ühtlustamise ja vigade parandamisega. Võib aga öelda, et aastaks 1910 oli belgia lambakoera tüüp ja iseloom kinnistunud.

Aastate jooksul on belgia lambakoerte erinevate variatsioonide ja värvuste üle peetud vaidlusi, samas kui tõu morfoloogia, iseloomu ja kasutusotstarbe üle pole erimeelsusi olnud.

ÜLDMULJE:

Harmoonilise kehaehitusega koer, kellel on keskmised proportsioonid, omavahel ühendatud elegants ja tugevus. Tal on ruudukujuline kehaehitus ja ta on keskmise suurusega; tema lihastik on tugev ja kuiv. Ta on vastupanuvõimeline, kohanenud eluks vabaduses ja talub hästi Belgias nii tavalisi kliimaatilisi kõikumisi. Tänu oma kehaehituse harmoonilisusele ja uhkele peahoiakule jätab belgia lambakoer mulje, milles elegants ja robustsus võrdselt liituvad teenistuskoerale vajalikuks väarikaks jõuks. Belgia lambakoer peab olema võimeline esinema rühikalt ja loomulike seisudega ka ilma kehalise kontaktita oma esitajaga.

TÄHTSAIMAD PROPORSIOONID:

Belgia lambakoeral on ruudukujuline kehaehitus. Rinnakorv ulatub kuni küünarnuki kõrguseni. Koonuosa pikkus on võrdne poole peapikkusega või ületab seda veidi.

KÄITUMINE JA ISELOOM :

Belgia lambakoer on valvas ja liikuv, ülevoolavalt elav ja jätkuvalt tegutsemisvalmis. Lisaks kaasasündinud karja ajamise võimele on tal ka maja ja õue suurepärasele valvurile vajalikud väärtuslikud omadused. Ta seisab oma isanda eest ilma vähemagi kõhkluseta, taandumata ja kirglikult. Ta ühendab endas kõiki lambakoerale, valvekoerale, kaitsekoerale ja teenistuskoerale nõutavaid eeldusi. Tema elav ja virge temperament ning tema kindla iseloomu eripärad, milles ei leidu hirmu ega agressiivsust, avalduvad juba tema kehahoiakus ja säravate silmade tähelepanelikus ilmes. Hindamisel tuleb eriti arvestada „rahulikku“ ja „kartmatut“ temperamenti.

PEA

Kõrge hoiakuga; mitte liialdatult pikk, sirgete piirjoontega, hästi voolitud ja kuiv. Koljuosa ja koon on ligikaudu ühepikkused; koon võib vaid õige veidi pikem olla, mis annab üldpildile oma viimase lihvi.

PEAPIIRKOND:

Kolju : Keskmise laiusega, pea pikkuse suhtes sobivas proportsioonis, pigem lamedama kui kumera laubaga ja mõõdukalt esile tuleva laubavaoga. Küljelt vaadates kulgeb ülajoon paralleelselt ninaselja joone mõttelise pikendusega. Kuklakühm on mõõdukalt väljendunud. Kulmukaared ja sarnaluud ei tule selgelt esile.

Üleminek laubalt koonule : Mõõdukalt väljendunud.

NÄOPIIRKOND:

Ninapeegel : Must.

Koon : Keskmise pikkusega, silmade alt hästi voolitud; aheneb ühtlaselt nina suunas ja võtab pikendatud kiilu kuju. Ninaselg on sirge ja kulgeb paralleelselt lauba ülajoone mõttelise pikendusega. Koon avaneb suurelt ja laialt, see tähendab, et avatud suu korral on suunurgad tugevasti tahapoole venitunud ja lõualuud eemalduvad teineteisest hästi laialt.

Mokad : Õhukesed, tihedalt liibuvad ja tugevasti pigmenteerunud.

Lõuad/hambad : Hambad hästi arenenud lõualuudes on suured, valged, korrapärased ja tugevad. Kääritaoline hambumus; lubatud on ka lamba- ja veisekasvatatajate juures soositud otsehambumus. Hammastik on koera hambaskeemi kohaselt täiskomplektne. Kahe 1. premolaari (PM1) puudumine on lubatud; 3. molaare (M3) ei pruugi arvestada.

Põsed : Kuivad ja täiesti lamedad, siiski hästi lihaselised.

Silmad : Keskmise suurusega, mitte liiga sügava asetusega ega ka välja pungitunud, kergelt

mandlikujulised, viltuse asetusega, pruuni värvi, kusjuures tumedam silmavärv on eelistatum. Silmalaugude servad on musta värvi ääristusega. Pilk on aval, elav, nutikas ja terane.

Kõrvad : Üsna väikesed, kõrge asetusega, väliselt võrdkülgse kolmurga kujuline. Kõrvaleht on hästi kokku keeratud. Kõrvade tipud on ülesse suunatud ja tähelepanelikkuse korral täiesti püstised.

KAEL:

Hea asetusega, veidi piklik, üsna püstine, hea lihastikuga ja õlgade suunas ühtlaselt laienev. Ilma kaelalotita. Kuklajoon on veidi kaarduv.

KERE

Tugev, kuid ilma raskepärasuseta. Õlanukist istmikunukini mõõdetud kerepikkus vastab umbes turjakõrgusele.

Ülajoon : Selja ja nimmeosa ülajoon on sirge.

Turi : Hästi rõhutatud.

Selg : Tugev, lühike ja hästi lihaseline.

Nimme (lanne) : Jõuline, lühike, suhteliselt lai, hästi lihaseline.

Laudjas : Hästi lihaseline; vaid üsna kergelt laskuv; suhteliselt, kuid mitte ülemääraselt, lai.

Rindkere : Mitte laiusesse vaid sügavusse ulatuv; roided on nende ülaosast kaarduvad; eestpoolt vaadates on eesrind vähese laiusega, samas aga ka mitte kitsas.

Alajoon : See saab alguse rinna alt ja kulgeb tõusvalt harmoonilise kaarega kõhuni, mis ei saa olla liiga täidlane ega ka hurda moodi ülestõmmatud, vaid peaks olema kergelt tõusev ja hästi arenenud.

SABA:

Hea asetusega, tugeva tüvega, keskmise pikkusega, vähemalt kannaliigeseni ulatuv, eelistatavalt veelgi madalamale ulatuv; rahuolekus rippuvas asendis ja võib

tipus umbes kannaliigese kõrgusel moodustada kerge kumeruse tahasuunas; liikumisel võib saba tõusta kõrgemale, kuid mitte üle horisontaaljoone, ja tipust tugevamini keerdudes, samas konksu moodustamata või küljele pöördumata.

JÄSEMED

ESIJÄSEMED :

Luustik on tugev kuid mitte raske; lihastik on kuiv ja sitke; jalgade seisud on igast vaatenurgast püstised ning eestvaates täiesti paralleelsed.

Õlad : Labaluu on pikk ja kaldus, tihedalt liibuv ja moodustab õlavarrega piisava nurga, ideaalis 110-115° nurgaga.

Õlarvarred : Pikad ja suhteliselt kaldus.

Küünarnukid : Tugevad, mitte välja pööratud ega ka liiga kitsa asetusega.

Küünarvarred : Pikad, sirged.

Randmeliigesed : Hästi tihked ja selgete piirjoontega.

Kämblad : Tugevad ja lühikesed, aluspinna suhtes võimalikult püstise asetusega ja vaid veidi ettepoole kaldunud.

Esikäpad : Ümarad kassikäpad. Varbad on kumerad ja tihedalt kokku hoiduvad, käpapadjandid on paksud ja elastsed ning küüned on tumedad ja tugevad.

TAGAJÄSEMED

Jõulised, kuid mitte rasked. Küljelt vaadates seisavad tagajalad püstiselt ja tagant vaadates täiesti paralleelselt.

Reied : Keskmise pikkusega, laiad, hästi lihaselised.

Põlveliigesed : Asetsevad ligikaudu otse puusaliigeste all; normaalselt nurgitunud.

Sääred : Keskmise pikkusega, laiad, lihaselised.

Kannaliigesed : Madalal asetsevad, laiad ja lihaselised, suhteliselt hästi arenenud.

Pöiad : Tihked ja lühikesed. Lisavarbad on ebasoovitavad.

Tagakäpad : Võivad olla veidi ovaalsed. Varbad on kaardunud ja tihedalt kokku hoiduvad, käpapadjandid on paksud ja elastsed ning küüned on tumedad ja tugevad.

LIIKUMINE:

Liikumise mehhaanika kõikide allüüride korral on elav ja vaba. Belgia lambakoeral on hea galopp, kuid enamkasutatavateks liikumisviisideks on samm ja eelkõige traav. Jalad liiguvad kehateljega samasuunaliselt. Kiiruste kasvades lähenevad käpad liikumise keskjoonele. Traav on keskmise pikkusega edenev; liigutused on ühtlased ja sujuvad, hea tagajala tõukega, kusjuures ülajoon jääb kindlaks ja esijalg ei tõuse ülemäära kõrgele. Liikumisel näib belgia lambakoer väsimatuna. Tema liigutused on kiired, nõtked ja elavad. Ta on võimeline suure kiiruse juures sooritama järske suunamuutusi. Ülevoolavast temperamendist tulenevalt ja tema valve- ning kaitsevajaduse olulisest koosmõjust tuleb see, et ta on pidevas liikumises.

NAHK :

Elastne, kuid kogu kerel tihedalt liibuv; mokaservad ja silmalaugude servad on tugevasti pigmenteerunud.

KARVKATE ja VARIATSIOONID :

Kuna belgia lambakoertel esineb mitmesugust karvkate pikkust, kasvusuunda, struktuuri ja ka värvust, on need tunnused kriteeriumiks nelja tõusisese variatsiooni eristamiseks : groenendael, tervueren, malinois ja lakenois. Neid nelja variatsiooni hinnatakse omaette ja igaüks neist võistleb oma CACi, oma CACIBi ning vastava reserv-sertifikaadi omistamise eest.

Karva struktuur : Kõikidel variatsioonidel on karv alati tihe, liibuv ja hea tekstuuriga; see moodustab koos alusvillaga suurepärase kaitseva kasuka.

PIKAKARVALINE : Karv on lühike peas, kõrvalehtede väliskülgedel ja jalgadel, välja arvatud pika karvaga küünarvarre tagakülg küünarnukist randmeni, kus on niinimetatud narmad. Ülejäänud kerel on karv pikk ja sile, pikem ja rikkalikum ümber kaela ning rinna ees, millest moodustuvad kaelus ja manisk. Kõrvakäikude avad on kaitstud tiheda karvapuhmaga. Kõrvatüvede ümber olevast lopsakast karvast tekib pea raamistus. Kintsude tagakülgedele kasvavad pikad ja rikkalikud karvad moodustavad niinimetatud "püksid". Sabas on rohke ja pika karva moodustatud vimpel.

Groenendael ja tervueren on pikakarvalised.

LÜHIKARVALINE : Peas, kõrvade väliskülgedel ja jalgadel on karv hästi lühike. Kogu kerel on see lühike, rikkalikum sabas ja kaela ümber, kus sellest moodustub kaelus, mis saab alguse kõrvatüvede juurest ja hääbub kurgu alla. Seejuures on kintsude tagaküljed pikema karvaga narmastatud. Saba on viljapea-kujuline tipu suunas pikemate turritavate karvadega, kuid ei moodusta vimplit.

Malinois on lühikarvaline.

KARMIKARVALINE : Karmikarvalise variatsiooni tunnuseks on ennekõike kõva ja kuiva struktuuriga karv, mis on sakris ja puutudes otsekui "krudiseb". Kogu kerel on karva pikkus umbes 6 cm, kuid see on lühem ninaseljal, laubal ja jalgadel. Silmade ümber ning koonul ei tohi karv liiga rikkalik olla, et pea kuju sellest varjatud ei saaks. Sellest hoolimata peab koonu karvastik tingimata hästi arenenud olema. Sabakarvast ei tohi vimplit moodustuda.

Laekenois on karmikarvaline.

VÄRVUS:

Mask : Tervueren'il ja malinois'l peab olema väga hästi väljendunud mask, kusjuures on sama katkematu musta alaga haaratud võimalikult nii üla- ja alamokad, suunurk, silmalaud. Absoluutse miinimumnõudena peavad olema mustalt pigmenteerunud järgmised kuus kohta : mõlemad kõrvad, mõlemad ülemised silmalaud ning üla- ja alamokad.

Must looritus : Tervueren'il ja malinois'l põhjustavad mustaks värvunud karvatipud musta loorituse, mis põhivärvuse tumedamaks toonitab. Selline must toon peab mõjuma „peale puistatuna“ ning ei tohi võtta suurte laikude kuju või tekitada tegelikku triibulisust (vööte). Laekenois'l avaldub must looritus kõige vähesemal määral.

Groenendael : Ainult ühevärviliselt must.

Tervueren : Ainult musta looriga liivakarva või musta looriga hall, mõlemad koos musta maskiga, eelistatum on siiski musta looriga liivakarva värvus. Liivakarva toon peab olema soe, mitte liiga hele ega valastunud. Ükski koer, kellel on looritatud liivakarva toonist teistsugune värvus või kelle värvinüansid ei vasta soovitud intensiivsusele, ei saa pretendeerida hindede „suurepärase“.

Malinois : Ainult musta looriga liivakarva värv koos musta maskiga.

Laekenois : Ainult liivakarva, millel jälgedena musta looritust, peamiselt koonul ja sabas.

Kõikide variatsioonide puhul on veidi valget eesrinnal ja varvastel lubatud.

SUURUS, KEHAKAAL JA MÕÕDUD :

Turjakõrgus : Soovitud suurused on keskmised.

62 cm isastel ja 58 cm emastel.

Lubatavus : kõikumised kuni 2 cm alla ja kuni 4 cm üle.

Kehakaal : Ligikaudu 25 – 30 kg isastel ja ligikaudu 20 – 25 kg emastel.

Mõõdud : Keskmised mõõdud belgia lambakoerale, kelle turjakõrgus on 62 cm :
kerepikkus (õlanukist istmikunukini mõõdetuna) : 62 cm.
Peapikkus : 25 cm.
Koonupikkus : 12,5 kuni 13 cm.

VEAD:

Kõiki kõrvalekaldeid eeltoodust tuleb lugeda vigadeks, mille aste sõltub otseselt kõrvalekalde ulatusest.

Üldmulje: raskepärasus, elegantsi puudumine, liiga kerge või tõnts; kõrgusest pikem, ristkülikukujuline kehaehitus.

Pea: raske, liiga jõuline; mitteparalleelsed ülajooned; ebapiisavalt voolitud, ebapiisavalt kuiv; liiga kumer laup; liiga järsult väljendunud või liiga lame üleminek laubalt koonule;

Ninapeegel, mokad ja silmalaud : jäljed depigmentatsioonist.

Hambumus : halvasti reastunud lõikehambad. Rasked vead: ühe lõikehamba, ühe 2.premolari, ühe 3.premolari või kuni kolme 1.premolari puudumine.

Silmad : heledad, ümarad.

Kõrvad : suured, pikad, tüvest liiga laiad, madala asetusega, laiali või teineteise suunas hoiduvad kõrvad.

Kael : peenike, lühike või madala asetusega.

Kere : liiga pikk; liiga lai rinnakorv (tunnikujuline).

Turi : lame, madal.

Ülajoon : pikk, nõrk, nõgus või kumerdub selg ja/või nimme.

Laudjas : liigselt laskuv või tõusev.

Alajoon : liiga vähe või liigselt ülestimmatud; liiga rõhutatud kõht.

Saba : liiga madala asetusega; liiga kõrgele tõstetud; konksuga saba, küljele pööratud saba.

Jäsemed : luustik kas liiga kerge või liiga raske. Mitte püstised jalad külgvaates (nt liigselt kaldus kämblad või nõrgad kannaliigesed), eestvaates (nt sisse- või

väljapööratud varbad, pööratud küünarnukid) või tagantvaates (nt kitsas seis, laiali või koondjalgne seis, kannaliigestest X- või O-seis); puudulikud nurgad või ülenurgitunud jalad.

Käpad : lõtvade varvastega.

Liikumine : pärsitud liikumine, lühike samm, nõrk tõuge, liikumisel ebapiisav selja vastupidavus; tippiv samm.

Karvastruktuur : kõigil neljal variatsioonil ebapiisavalt arenenud alusvill.

Groenendael ja tervueren : villjas karv, laines või lokitav karv; ebapiisav karva pikkus.

Malinois : poolpikk karv seal, kus see peab olema lühike; liiga lühike karv; lühikese karva hulka segandunud karm karv; lokitav karv.

Laekenois : liiga pikk, siidine, lokkis, krussis või lühike karv; karmi karva hulgas udejas täitekarv; liiga pikk karv silmade piirkonnas ja pea alapoolel; kohev saba.

Värvus : kõigil neljal variatsioonil : suur maniskikujuline valge märgis rinnal; üle varvaste ulatuv valge käppadel.

Groenendael : punakas toon mustal karval; hallid "püksid".

Tervueren : hall värvus.

Tervueren ja malinois : vöödilisus, ebapiisavalt soe värvitoon; liigne või puudulik must looritus, loorituse laiguti jagunemine kerel; ebapiisavalt väljendunud mask.

Tervueren, malinois ja laekenois : liiga hele liivakarva toon; tugevalt valastunud, nn väljapestud põhivärv on loetav juba raskeks veaks.

Käitumine/iseloom : enesekindluse puudumine, ülinärvilisus.

DISKVALIFITSEERIVAD VEAD:

Käitumine/iseloom : Arglikkus, agressiivsus.

Üldmulje : puuduv tõutüüp.

Hammastik : Üle- või alahambumus, ka kontaktita (äraspidine käärhambumus); segahambumus; ühe kihva (1C), ühe kiskhamba, s.o suure purihamba (1PM4 ülalt või 1M1 alt), ühe molaari (1M1 või 1M2, välja arvatud M3) või

ühe 3. premolari (1 PM3) ja veel mingi hamba puudumine; kokku kolme või enama hamba puudumine (PM1 arvestamata).

Ninapeegel, mokad ja silmalaud : tugevasti depigmenteerunud.

Kõrvad : rippuvad kõrvad või kunstlikult püsti seatud kõrvad.

Saba : sünnipäraselt või kupeerimise tõttu puuduv või lühike saba; liiga kõrgel kantud saba, kaardus saba või rõngassaba.

Karvastruktuur : alusvilla puudumine.

Karvavärvus : kõik värvused, mis ei vasta eespool kirjeldatud variatsioonidele; laiali ulatuvad valged värvimärgised rinnal, eriti kui need kaelatüvele ulatuvad; valged käpad, kui valge ulatub üle poole kämbla või põia kõrgusest ja moodustab „sokid“; valge värvimärgis ükskõik kus mujal peale eesrinna ja varvaste; tervueren'i ja malinois' koonul maski puudumine ja ülejäänud karvkattest heledam koon.

Suurus : väljumine nimetatud piiridest.

Märkus : Isastel peab olema kaks nähtavalt normaalselt arenenud ja täielikult munandikotti laskunud munandit.

Ristandpaaritused erineva variatsiooni koerte vahel : Erinevast variatsioonist koerte omavahelised paaritused on keelatud. Üksikjuhtudel võivad vastutavad rahvuslikud aretuskomisjonid välja anda erandlubasid (1974. a Pariisi reglement).

Maret Kärsti tõlge

saksakeelsest originaalist veebruar, 2003,
heaks kiidetud EKL juhatuses 6.märtsil 2003 protokoll nr 2.